

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 95/2017-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou AK Pekár s. r. o., Kukučínova 24, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ing. Bernard Pekár, PhD., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 125/2016 a jeho uznesením z 3. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len

„krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 125/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 3. januára 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 T 52/2015-357 zo 17. februára 2016 uznaný vinným zo spáchania zločinu podielníctva podľa § 231 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, za čo bol odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 36 mesiacov. Uvedeného činu sa dopustil tým, že v presne nezistenom čase v mesiacoch november až december 2013 kúpil od [REDACTED] poľnohospodársky traktor zn. Zetor 7745, pričom následne keď sa najneskôr v decembri 2013 dozvedel, že predmetný traktor bol odcudzený [REDACTED], túto skutočnosť neoznámil príslušným štátnym orgánom, ale traktor ukrýval v priestoroch svojej firmy v obci [REDACTED] a zároveň zničil doklady a evidenčné číslo od traktora a 16. decembra 2013 traktor predal v obci [REDACTED], pričom poškodený následne predmetný traktor vydal pre účely trestného konania, čím mu týmto svojím konaním spôsobil škodu vo výške 4 500 eur. Odvolanie sťažovateľa proti tomuto rozhodnutiu bolo uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 68/2016 zo 7. septembra 2016 zamietnuté ako nedôvodné.

3. Dňa 27. septembra 2016 podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu návrh na povolenie obnovy konania v už uvedenej trestnej veci, ktorý odôvodňoval potrebou vypočutia ďalších svedkov. Výpoveďou týchto svedkov malo byť dokázané, že sťažovateľ nemal vedomosť o odcudzení traktora a pred nikým skutočnosti týkajúce sa traktora netajil. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 Nt 24/2016 zo 14. novembra 2016 tomuto návrhu vyhovel a zrušil výrok o vine, celý výrok o treste, ako aj všetky nadväzujúce rozhodnutia, pričom zároveň odložil výkon uloženého trestu. Dospel k záveru, že navrhovaní svedkovia v pôvodnom konaní vypočutí neboli, pričom ich výpovede môžu odôvodniť iné rozhodnutie vo veci. Proti tomuto rozhodnutiu podal v zákonnej lehote prokurátor sťažnosť.

4. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodnutie okresného súdu zo 14. novembra 2016 zrušil a návrh na povolenie obnovy ako nedôvodný zamietol. Konštatoval, že sťažovateľ v priebehu konania nenavrhol vypočutie tých svedkov, ktorých navrhol na svoju

obhajobu v návrhu na povolenie obnovy konania. Odporuje pritom obnove konania ako mimoriadnemu opravnému prostriedku, aby obhajoba nenavrhla vypočutie známych a blízkych osôb v základnom súdnom konaní, ale až po právoplatnom skončení veci. Ďalej uviedol, že navrhnuté dôkazy nemôžu odôvodniť iné rozhodnutie o vine sťažovateľa. Obhajoba chcela svedkami, ktorí sa rozpomätávajú na kontakty s odsúdeným pred tromi rokmi, potvrdiť, že v rozhodnom čase sťažovateľ nevedel, že traktor, ktorý prevzal od [REDACTED], je kradnutý a že ho ani neskrýval. Rozhodnutia súdov v základnom konaní sa však okrem usvedčujúcej výpovede [REDACTED] opierali o opakované tvrdenia zo strany sťažovateľa, že v rozhodnom čase vedel, že ide o odcudzený traktor a tento aj ukrýval. Navyše už v januári 2014 išiel sťažovateľ spoločne s [REDACTED] kradnúť ďalší traktor, za čo bol odsúdený Okresným súdom Zvolen vo veci sp. zn. 1 T 112/2014. Výpovediam navrhnutých svedkov, podľa ktorých bol sťažovateľ po zistení, že je traktor kradnutý, zhrozený, preto krajský súd nemohol uveriť. Navrhované dôkazy z týchto dôvodov nemohli spochybníť skutkové zistenia a ich právnu kvalifikáciu.

5. Podľa sťažovateľa bolo v napadnutom konaní vedenom na krajskom súde porušené jeho právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces, pretože v tomto konaní rozhodovali zaujatí sudcovia, a to JUDr. Juraj Babjak a JUDr. Ján Deák, ktorí mali pomer k prerokúvanej veci. Uvedený pomer k veci sťažovateľ odvodzuje zo skutočnosti, že títo sudcovia boli členmi senátu, ktorý rozhodoval o jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu vydanému vo veci samej. Vzhľadom na to, že odvolací súd toto odvolanie zamietol, a teda uvedení členovia odvolacieho senátu boli toho názoru, že sa sťažovateľ dopustil skutku, ktorý mu bol kladený za vinu, je možné dôvodne pochybovať o nezaujatosti uvedených sudcov pri rozhodovaní o povolení obnovy konania.

6. Sťažovateľ uvádza, že integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. V tejto súvislosti poukazuje na tzv. teóriu zdania formulovanú Európskym súdom pre ľudské práva v rozhodnutí *Delcourt v. Belgicko*, č. 2689/65 zo 17. 1. 1970, podľa ktorej objektívnu nestrannosť sudcu je nutné posudzovať podľa vonkajších objektívnych skutočností. Nestačí teda, aby sudca bol subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj

objektívne javiť v očiach strán. Sťažovateľ je toho názoru, že jednoznačným spôsobom preukázal existenciu pochybnosti o nestrannosti rozhodujúceho senátu.

7. Dodáva, že námietku zaujatosti nemal možnosť vzniesť v konaní o sťažnosti, pretože o zložení senátu sa dozvedel až doručením rozhodnutia o sťažnosti. Nevznesenie námietky mu za týchto okolností nemôže byť pričítané na ťarchu (pozri rozsudok Oberschlick v. Rakúsko, č. 11662/85 z 23. 5. 1991, ods. 51).

8. V závere sťažovateľ žiada o odklad vykonateľnosti uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tos 125/2016 z 3. januára 2017, pretože týmto rozhodnutím bolo zrušené uznesenie okresného súdu, ktorým bol odložený výkon trestu. Sťažovateľ by tak musel nastúpiť do výkonu trestu len preto, že o sťažnosti nerozhodoval nezaujatý senát.

9. S ohľadom na už uvedené sťažovateľ navrhol vydať tento nález:

„Postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tos/125/2016 a jeho uznesením sp. zn. 5Tos/125/2016 zo dňa 03.01.2017 bolo porušené základné právo sťažovateľa, a to právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tos/125/2016 zo dňa 03.01.2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania, do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

11. Ústavný súd sa predtým, ako pristúpil k prerokovaniu ústavnej sťažnosti, zaoberal otázkou jej prípustnosti. Vzhľadom na to, že proti uzneseniu vo veci obnovy konania nie je prípustné dovolanie [pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tdo 15/2013 z 25. apríla 2013 alebo sp. zn. 4 Tdo 30/2014 z 26. mája 2014], podmienka vyčerpania opravných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, je splnená.

IV.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Medzi právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľným právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné posudzovať spoločne.

13. Z uvedených ustanovení vyplýva ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (m. m. II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05, IV. ÚS 38/09).

14. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje posudzovanie nestrannosti podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00, IV. ÚS 38/09).

15. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je na zákonnej úrovni zabezpečené najmä prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho rozhodovania veci pre zaujatosť, pričom podrobná úprava tohto inštitútu je obsiahnutá v § 31 a § 32 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Špecifickú úpravu týkajúcu sa inštitútu obnovy konania obsahuje ustanovenie § 397 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

16. Pod pojmom vylúčený sudca v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 31 a § 32 Trestného poriadku treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia nadriadeného súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania alebo k ich zástupcom (porov. IV. ÚS 26/04).

17. Pri aplikácii už uvedených všeobecných záverov na danú vec treba z pohľadu ústavného súdu predovšetkým konštatovať, že sťažovateľ odôvodňuje zaujatosť JUDr. Juraja Babjaka a JUDr. Jána Deáka výlučne s poukazom na to, že títo sudcovia rozhodovali tiež o jeho odvolaní proti odsudzujúcemu rozsudku, ktoré bolo zamietnuté. Ústavný súd preskúmal, či tento sťažovateľom namietaný dôvod spadá pod niektorý zo zákonných dôvodov vylúčenia sudcu, čo by v konečnom dôsledku mohlo znamenať porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Ústavný súd sa sťažovateľovou námietkou zaoberal najskôr z pohľadu ustanovenia § 397 ods. 2 Trestného poriadku. Zatiaľ čo však uvedené ustanovenie zakazuje, aby o návrhu na povolenie obnovy rozhodovali sudcovia, ktorí vo veci samej rozhodovali v prvom stupni, tento zákaz platná právna úprava nevzťahuje na sudcov podieľajúcich sa na rozhodovaní odvolacieho súdu. Za tejto situácie nie je možné rozhodovanie sudcov, ktorí boli zároveň činní ako sudcovia odvolacieho súdu, považovať za neprípustný zásah do práva na nezávislý a nestranný súd (k tomu pozri rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 8/2011 z 20. januára 2011). K tomu by museli prísť ďalšie okolnosti, ako sú napríklad okolnosti predvídané § 31 ods. 1 až 3 Trestného poriadku.

19. Pokiaľ ide o existenciu pomeru k veci v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu, podľa ktorého pomerom k veci nie je „s výnimkou celkom zjavne svojvoľného konania alebo rozhodnutia, postup namietaných sudcov (resp. predsedu senátu), ktorý je založený na konkrétnom právnom názore, či na zvolenom procesnom postupe“ (uznesenie sp. zn. 2 To 104/2005 z 13. októbra 2005, In: Zo súdnej praxe č. 6/2009, s. 225 – 227). Dôvodom pre vylúčenie sudcu nemôže byť ani odlišnosť právnych názorov súdov jednotlivých stupňov (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Toš 53/2007 z 10. januára 2008). Sama skutočnosť, že krajský súd zamietol odvolanie sťažovateľa proti odsudzujúcemu rozsudku, teda nemôže spochybniť jeho nezaujatosť pri rozhodovaní o sťažnosti vo veci obnovy konania. Šlo totiž o postup súdu založený na jeho právnom názore, pričom tento v zásade pomer k veci nezakladá. Účelom konania o povolení obnovy navyše nie je vecný prieskum právoplatných rozhodnutí vydaných v základnom konaní a ani posudzovanie viny odsúdeného, ale otázka, či predložené dôkazy boli súdu

neznáme a či môžu odôvodniť iné rozhodnutie vo veci. Keďže krajský súd v konaní o obnove nepreskúmava svoje predošlé rozhodnutie, nie je na mieste u neho a priori predpokladať pomer k veci.

20. Nejde ani o situáciu predpokladanú § 31 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého je z rozhodovania na vyššom súde vylúčený sudca, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. V posudzovanom prípade rozhodoval krajský súd v oboch prípadoch ako inštančne nadriadený súd. Členovia senátu sa tak nijakým spôsobom nepodieľali na tvorbe rozhodnutia, ktoré by mali v konaní o sťažnosti preskúmavať.

21. Ústavný súd v závere podotýka, že aj v konaní o povolení obnovy musí sudca k posúdeniu navrhovaných dôkazov pristupovať nezaujato a mal by byť v zásade otvorený tomu, že predložený dôkaz môže odôvodniť iné rozhodnutie vo veci. Pokiaľ však sťažovateľ nepoukáže na žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vylúčenie sudcu, treba jeho námietku zaujatosti považovať za neopodstatnenú. Práve o taký prípad ide v posudzovanej veci, pričom ústavný súd ani z vlastnej iniciatívy nezistil nič, čo by nasvedčovalo zaujatosti rozhodujúceho senátu. Názor sťažnostného súdu, podľa ktorého neboli splnené podmienky obnovy konania, je náležité odôvodnený a nevykazuje žiadne známky svojvôle.

22. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Návrh na odklad vykonateľnosti uznesenia krajského súdu sleduje osud ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017